

– Målet är att det hela tiden ska finnas en traktbank, en så kallad pott med färdiga trakter som ska räcka ett och ett halvt år framåt i tiden.”

Ovan Jonas Hårdén. Tv Lena Leonardsson, Stefan Mattsson, Jonas Hårdén. FOTO: Tobbe Nilsson

BESPARINGSSKOGARNAS PLANERARE 1,5 ÅR FRAMÅT I TIDEN

ÄLVDALLEN, SÄRNA-IDRE. Syftet med den nya organisationen är att renodla skogsverksamheten som ett eget affärsområde inom Besparingskogarna. Man har nu arbetat på det nya sättet ett drygt halvår och vi tänkte ta en titt på hur arbetet inom den nya organisationen för skogsverksamheten ser ut. Först ut är planläggarna.

Lena Leonardsson har arbetat som skogsansvarig på Särna-Idre Besparingskog sedan år 2000. På SIB har hon haft ett övergripande ansvar för avverkningsplanering, drivning, skogsvård, jakt med mer och samtidigt varit arbetsledare för övrig personal. Sedan 2006 är ÄB och SIB certifierade enligt PEFC systemet. Under åren har det ständigt tillkommit nya krav på skogsbruket. Att hålla en hög kompetens på alla områden kan vara svårt för en enda person i liten organisation. Lena ser därför väldigt positivt på den nya organisationen där hon idag är planeringsledare och leder avverkningsplaneringen för ÄB, SIB och NVB (Norra Venjans Besparingskog).

– Utvecklingen går snabbt, och nu med ansvar för ett område, har jag en rimlig chans att hinna sätta mig in i nya saker. Det är ett helt annat tänk i skogsbruket idag, i och med certifieringen, när det gäller till exempel vattenfrågor, naturvård och så vidare. Det har blivit mycket

mer planeringsarbete, dokumentation och uppföljning. Som planläggare har man ett stort ansvar att bedöma hur vi ska bruka marken så effektivt som möjligt idag och samtidigt bevara det gamla. Det gäller att ta miljöhänsyn, få fram virke till produktion och samtidigt hitta lämpligaste metoden att återbeskoga för olika områden, säger Lena.

– Som planläggare kan man ställas inför en rad problem som måste lösas. Även om man har en plan att gå efter ändras den ofta när man kommer ut på plats och ser hur det ser ut i verkligheten.”

Tidsplan och mål

Åtgärder för dessa lösningar samlas så småningom i den färdiga produkten - ett traktdirektiv för varje avverkningsområde. Till sin hjälp med att lösa dessa frågor har Lena, Jonas Hårdén och Stefan

Mattsson. Stefan finns på kontoret i Särna och arbetar tillsammans med Lena med Särna-Idre Besparingskogarna. Jonas finns på kontoret i Älvdalen och planerar tillsammans med Lena för Älvdalens Besparingskog och Norra Venjans Besparingskog. De har ansvar för sina respektive områden medan Lena har det övergripande ansvaret.

På vintern arbetar Jonas och Stefan med att förbereda för barmarkssäsongen fältarbete. Det mesta av förplaneringen kan göras vid skrivbordet tack vare datorns hjälp. I planläggningens första steg, tar man hjälp av skogsbruksplanen och laserskanningsdata för att hitta områden där det är dags för någon form av åtgärd. Man lägger sedan på en rad kartskikt på aktuellt område, med data av olika slag. Här finns till exempel Skogsstyrelsens ”Skog och Historia” ett kartskikt som visar alla registrerade kulturlämningar. Med dessa skikt får man en bra bild av hur trakten

ser ut och vad som behöver bandas ur av olika anledningar. Detta blir sedan ett underlag för steg två som är fältplanerarnas arbete i skogen under sommaren.

Det finns många problem att lösa och mycket att ta hänsyn till innan det är dags att avverka, därför måste planläggningen ligga före, så att till exempel vägavdelningen ska kunna planera eventuella vägbyggen eller restaureringar.

– Målet är att det hela tiden ska finnas en traktbank, en så kallad pott med färdiga trakter som ska räcka ett och ett halvt år framåt i tiden, säger Jonas.

– Det gäller att ligga långt fram i tiden och vi försöker planera mer än vad som avverkas, för att det ska finnas valmöjligheter. Per-Olov Persson som är drivningsansvarig planerar budget utifrån vad som finns i potten. Vilka områden i potten som sedan väljs ut av Per-Olov styrs bland annat av efterfrågan på olika sortiment, väder och så vidare. Det är Håkan Lissman som bedömer hur virkesmarknaden ser ut och vad som ska säljas, säger Lena.

Fältplanerarna

Innan man har kommit så långt måste fältplanerarna göra sitt jobb. Kurt Malm, Andreas Berglund och Johan Larsson är fältplanerare på ÄB och är anställda under barmarkssäsongen. Deras arbete består av att gå igenom de förplanerade trakterna på plats i skogen, snitsla gränser och märka ut sådant som ska sparas för kultur- och naturvård, samt bedöma vilka skogliga åtgärder som ska utföras.

– Som planläggare kan man ställas inför en rad problem som måste lösas. Även om man har en plan att gå efter ändras den ofta när man kommer ut på plats och ser hur det ser ut i verkligheten, säger Lena.

– Det är ofta detaljer som behöver gås igenom och vi har daglig kontakt med de som är i fält. Förutom kontakten med fältplanerarna håller jag även kontakt med de andra avdelningarna inom Besparingskogen för att till exempel beställa röjning och vägarbeten som ska utföras innan avverkning, berättar Jonas.

Arbetet är detsamma hos SIB fast där är det Stefan som sköter planläggningen även i fält.

– När vi planerar ute i fält är handdatorer med GPS till stor hjälp. Gränserna ritas in i handdatorn när vi går i skogen. I handdatorn har vi även tillgång till skogsbruksplanen och pcSKOGS fältprogram med laserskanningsdata som vi har stor nytta av. Det händer också att man stöter på någon kulturlämning som inte finns

ÄB:s fältplanerare Kurt Malm, Johan Larsson och Andreas Berglund.

registrerad. Allt vi gör registrerar vi i handdatorn, filen förs sedan över från handdatorn till kontorsdatorn, säger Stefan.

Det är då det är dags för steg tre. Jonas och Stefan renritar kartorna i VSOP (datasystem för operativ planering i skogsbruket) utifrån de uppgifter fältplaneringen har gett i skogen. Lena gör sedan en avverkningsanmälan till Skogsstyrelsen. Det sista steget innebär att den färdiga produkten – traktdirektivet lämnas till Per-Olov Persson som är drivningsansvarig. Han kontaktar entreprenören och traktdirektivet förs över digitalt till skogsmaskinens dator. Maskinen kan tack vare GPS orientera sig efter kartans linjer, oavsett årstid och väderlek.

Samarbete och aktuell kunskap

– Det är många inblandade innan arbetet är färdigt. Det är viktigt att prata ihop sig och stämma av med varandra. Desto fler ögon desto bättre. Nya saker hittas hela tiden i skogen. Därför är det viktigt att alla, planläggare, maskinförare och andra inblandade har bra kunskap inom sitt område. Vi är därför då och då ute och tittar på olika objekt tillsammans för att se vad som är gjort och hur man har tänkt. Med hjälp av varandra kan man få nya idéer till förbättringar och lösningar. Varje år genomgår planerarna vidareutbildningar inom till exempel natur- och kulturvård för att öka sin kompetens, säger Lena.

Det är hos planerarna allt börjar och slutar. När åtgärderna är genomförda är det dags för Jonas och Stefan att ajourhålla Besparingskogarnas skogsbruksplaner och föra in de nya uppgifterna.

I nästa nummer berättar Per-Olov Persson, produktionsledare för ÄB, SIB och NVB om sitt arbete och vi träffar ÄB:s entreprenörer.

